

Gy: Szapu M.
1979.VIII.23.

Segesd - Alsós.
Somogy m.
AK: 4

Bucsu - vásárok

Azért volt Segesd egy komoly hely, mert megkezdődtek pl.
- márc. 30.-n az első vásár, mivel Mária kegyhely és bucsu-járó hely,

- Sarlós Boldogasszony napján - jul. 2.
- aug. 15.

- szept. 8. Ezek voltak a fő, nagy bucsuk. Ezek után mindig vásár volt, bucsu utáni nap.

Még Galambokról is jöttek, kerestek ilyen elhagyott istállókat, oda beköltöztek, az asszonyok éccaka itt éccakáztak pajtában, szinben, énekelgettek, meg templomba.

Akkor bucsukor itt voltak, akkor azok az asszonyok, akik nem akartak ~~itt~~ itt maradni vásárra, az asszonytípust vissza szállította, de aki eladni is akart, lovakat pl., az itt maradt - nagy vásárok voltak. 5 nagy vásár volt.

5. a Katalin-i vásár - a tél előtt, amelyik nagyon jól jött a szabóknak, suszteroknak, csizmákat, nagy ló- és tehénvásár, minden. Nagy kirakodó vásár.

Ez mind a kápolna környékén zajlott le.

Bucsusok:

Jártak még Zalából is, gyalog zarándoklattal.

Még most is van az erdőben végig bucsus-lénia - toronyiránt, a rövid uton jöttek. Pl. Kiskanizsárról gyalog jöttek Segesdre. Bucusu előtt való nap hajnalban 4 órakor elindultak, akkor eljöttek Inkéig, pihentek, este 6-7 órakor értek ide, azokat külön már itt várták - az eklésia, harangoztak eléjük, és jött velük a pap beötözve.

Jöttek még Kiskomárból, Galambokról, Garaboncról, Nagyradáról, - gyalog. Itt aludtak. Régebben pl. az istállóban is. Vittek nekik szalmát, azon.

A környező falvakból proseecció volt. Keresztet hozták elől, művirág koszorúval betakarták. Megvoltak a bizonyos szertartások, hogy melyik kereszt mellett jönnek

el az utvonalon, azt mindig háromszor vagy hétszer körüljárják, meghajlitgatják a keresztet. Megvoltak az ő imáik. Akkor jöttek utánna tovább. Mikor ideértek, akkor nem jött be addig, a templomba, míg a templom előtt levő keresztet megin meg nem kerüte legalább háromszor. /Mámo nem ám!/
Meghaljitgatta ott a keresztet, az előénekes asszony elmondta a maga imáját. Mindig egy ilyen födeles kosár volt ~~máta~~ a fején, kifelé nyiló kosár, a fejkendőjét úgy fölbiggyesztette, a nagy zalai konty a kosarat még segítette tartani és oda csak fölnyult, ott volt neki a csatos imakönyve, abból énekelt, úgy mentek tovább.

Volt ilyen tréfa is, hogy ha kifogytak az énekbü, mikor mentek haza, akkor brossurából énekelte holgg, pl. nyomtatott Budán. A Kati néni azt is mondta, énekelte:

"Nyomtatott Budán, Oh Mária,
a Légrády nyomdán, Krisztus anyja."

A másik meg kiabálta, hogy:
" Ezt már nem kell mondani az már nem tartozik az énekhő!"
Vagy mondta, hogy énekeljenek esőért. Énekeltek, meg imádkoztak, közben meg hó esett. Akkor mondta, hogy:

"Óh, Mária, értsünk szót,
esőt kértünk, és nem hót."

Ilyen tréfás forma.

Hoztak mindig zászlót is, vitték végig. Még azelőtt 10-15 éve-
jöttek nagyobb bucsus-processziók ide: pl. Dédről
Böhönyéről
Somogyszobról
Nagyatárról.

Nagyjából megvolt, hogy melyik községnek melyik a búsuja: pl.
a Sarlósi bucsu a nagyatádiaké volt.

Volt nekik egy ilyen nagy Mária-szobor, amit a Mária-lányok hoztak a vállukon. Jött egy kocsi, mivel nehéz volt, ~~én~~ mikor Atádról kiértek, akkor főtették a kocsira, akkor mentek gyalog, Ötvöskőnyinál levették, Kónyin végighozták. Persze már mindig várta a falu lakossága.

"-No, jönnek az Atádiak!"

Segesd előtt megintcsak levették, úgy hozták be.

Minden irányból jöttek. Nagybajomiak: Kutas-Cser-Kozma-földutakon. Jöttek a kutasiak is.

Itt a faluban már bucsu előtti nap nem dolgozott jóformán senki, ill. otthon udvart takarítgastak, utcát takarítgattott.

A legények kint leselkedtek, hogy milyen lányok gyűnnek.

A menet: elő vót a gyerek, hozta a keresztet, utána a ~~ny~~ nagylányok, a menyecskék, előttük még a férfiak, közepén az előénekes asszony.

Az /előénekes/ amikor beért a faluhoz, mert előtte mondta:
"Falut érünk, mindenki végezze a dolgát!" "Beénekelte:
"Falut érünk, pisáljunk!".

Akkor azon versenyeztek szinte, hogy melyik milyen ékes hangon vonul be. Itt volt mindig ilyen a templomná, hogy melyik tudja leénekelni a másik előénekest.

Mikor jöttek a Déd-iek, pl. /Nemesdéd/ - ha idegenből van menyecske, nálunk szokás, hogy úgy nevezik, hogy honnét való, pl. inkei néni, sármelléki, Dédi Náni, stb. - akkor énekeltek, hogy:

" Félre segesdiek, jönnek a dédiediek!", mer a segesdikkel tele vót a templom. Erre az előénekes néni ezt beénekelte.

Mert ki nem jött az a kápolnából, aki oda bevette magát. A többi meg nem tudott bemenni.

Meg főleg amikor elbucszotak. Mert bucsuzóéneket, meg bucsuzóimákat ezek mindig mondanak.

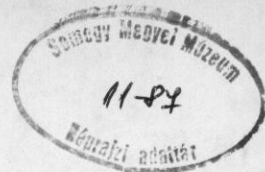
Annak van ~~sz~~ nagy böcsülete, annak az előénekesnek asszony-nak, akő olyat tud mondani, hogy mindenki ríjon.

Mindegyik a kezit ráteszi az oltárra, meg visszatekingetnek, hiszen valójában aki idejön bucsura, az valamilyen bánat miatt, vagy nagy_kérés miatt jön ide, meg vallási buzgóságból is.

Bucsufiát - mindig kellett vinni. Voltak a bábások. Az öregasszonyok vittek ilyen nagy báb-olvasókat. Azt a nyakábo is tette, az azzal is ment el. A kisebb gyerekeknek kis csomag kemény-cukrot, parasztcukrot. Ilyen kis kegyzereket, keresztet, ma műanyagból van. Most inkább képeslapot küld.

Keresztgyerekeknek föltétlen valami kegytárgyat, pl. az utcabeli gyerekeknek kaucsukbabát, a lányoknak, a kisfiuknak lovat, katonát, egy kis cukrot. Ma az unokáknak kis géppisztolyt.

El is tolódott. Főleg sok a bazáros, gyerekjáték-áros. Cukrot nem nagyon árulnak és ezt nagyon kiányolják. No, meg akkor vannak szentkép-árosok.

A segesdiek elmentek régen pl. Böhönyére, de ez nem bucsujáró-hely.

Minden évben valami nagyobb bucsujáró-helyre megyünk el busszal. Régen vonattal mentünk, ott is éccakáztunk.

Általában minden éven három autóbusz-jelentkező van. Most pl. az idén Sopronba, először Nagycenkre, hogy legyen kis kulturális alapja is.

Azelőtt így nem jártak. Mi vezettük be. - 1952-53-ban.

Elmentek azelőtt gyalog zarándokolni Inkére, Jézus-szive-bucsurára, gyalog, Kutasra gyalog a szivás csapáson, Anna-napi bucsura, Andocsra vonaton, nagyon régen gyalog.

Ez a pap ^{Inkére} innét csak férfiakkal ment és az asszonyokban az megmaradt, hogy amikor fölértek a dombtetőre, egy hatalmas férfinép-tömeg volt ez, votak vagy 200-an /régen is volt ennek a községnek, Segesdnek, majdnem annyi lakosa, mind most, hatalmas nép-tömeg, 3-4 3.500, pusztaiakkal megközelíti az 5 000-t./, akkor ott énekelték a "Jézus szive szeretlek én,...", hogy az inkeiek mind kijöttek és hát mámultak, hogy "Jaj, istenem, ilyen még nem hallottunk!". És ugyan ez hagyományos vot, később aztán ez emaradt,,

nem mentek gyalog, akkor lett aztán autóbusz.

Votunk: -Bucsuszentlászlón,

-Inkeváron

-Nagykanizsán

-Pannonhalmán

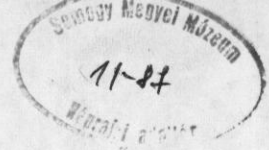
-Esztergomban, most Sopronban és Kőszegen. Akkor a

áját is megnézzük.

Gy: Szapu M.
1979.VIII.23.

Segesd, Somogy m.

AK: 4

6.

Munkakapcsolatok

A község lakói rendszeres idénymunkára ide az uradalomba jártak. Meller uraság volt itt. Később lett ez a Széchenyi János, mer ez úgy örökölte. Aztán lett a Domonkos és a Berci- gyerektelen volt. Messzebbre nem mentek.

Télen - az erdőn voltak. A gróf télen termeltette ki a fát, amit ő eladott. Annyi volt, hogy egy-páron jártok oda szénégetőnek, mer ez a gróf a szenet is égette. 3-4 család, mindig azok voltak.

Vadászatkor meg megint kimentek hajtani. Nagy vadászatot ~~ism~~ rendezett itt a gróf. Övé volt még a polgármezőnek a vadászati joga is.

A hajtó 80 fillért kapott, én is gyerekkoromban.

Rendszeres idénymunkát a zsellérek vállaltak itt az uradalomban úgy, hogy egy része eset leg hónapszámosnak is elment, de inkább zalaiak jöttek, mer itt a faluba hónapszámosnak nem nagyon jöttek el, mer azér közben volt napszámuk a gazdagabb parasztnál is, de kepés aratóknak elmentek.

Akkor a fogatos gépi aratás is tiltva volt, hogy ezeknek legyen valami kereseti lehetőségük. Ebbe volt 3-4 csapat. Kaszával arattak. A legelső aratástól kezdve az őszi árpáig mindent.

Gabonát kaptak, csépeltek nekik is, volt egy kis szalmájuk, polyva, hogy a tehenét tudja eltartani, meg szeme.

Egy része még a lóher-cséplésné is volt, az is ilyenkor volt szeptemberben, mer a cséplés elhuzódott. Általában Kisasszonyi bucsukor volt vége - szept. 8-lo-re.

Máshova nem jártak el.

xxx

A rendszeres alkalmi munkát vállalók száma kb. a lakosság 1/4-e, de még a leggazdagabb ~~is~~ gyereke is elment télen erdőt irtani a grófnak. Segesd nem volt kulák-község!

Pénzt kaptak, meg terményt, meg ilyesmit. Sokszor kihasználták a módosak őket, köcsög aludtejér,

meg adott neki gyümölcsöt, vagy bort, mer ennek nem volt .
Mer a zsellérnek semmije se volt.

A szőlőt is napszámba kapáták meg, ugy hívták, hogy

S_e_g__i_t_s_é_g .

- amiért a fogat-munkáját megcsinálta a módosabb parasztnak,
hazahozta a fáját az erdőből, megszántotta a kertjét, megsarabolta
a kukoricáját, krumpliját, azir az állandóan viszonyzásul-
gyalogmunkát várt.

Mert nem szeretett a paraszt napszámot fizetni. Adott neki
tejet, meg az vot a jelszó, hogy

" Majd mögtalájuk egymást!"

Meg még egy hires segesdi mondás: "Köszönöm azonn föllü is!"

Nem adott semmit, de azonn föllü is köszönte. Pl. ha az állatorvos
beoltja a disznaját, akkor azt mondja:

"Köszönöm Dr. ur, még azonn föllü is."

XXXX

Gazdasági cselédnek az uradalomból nem jártak el, mer itt is vot
munkalehetőség.

Háztartási cselédnek se szegődtek el a lányok

xxx

Volsak állandó béresei a grófnak, télen nem kellett a munkás.
Azoknak lakást is adott, ezek a hosszú, piros házak voltak, közös
konyhával 2 családnak.

Azok télen erdőt pucoltak, erdőt ritkítottak. A vékony ágból kaptak.

Ökröket ~~khajtottak~~ ezek. Négyes ökrök voltak.

A kocsis, az má ur volt, az a bérest lenézte. Mert a béresnek hosszú
szekerei votak, az nem üt a kocsiban, hanem olyan nagy rudszárny vot,
az ott állt. Annak volt egy hatalmas ostora, amit 2 marékkal fogott
meg. Kökénybokros volt az utak mellett, hogy részint a fácányok tud-
janak télen oda elhuzódni, meg az ostornyelet tudja ott a béres meg-
vágni. Elhasznált gyepelőszárból csináltak nagy ostort, ugy hogy a
cselő-csákó volt az első két ökrö, hogy annak is tudjon a szöme közé
odacsípni, mert másképp nem tudta dirigálni. Pofoncsapta az ökröt, az
visszakapta a fejit, a másiknak meg a hasa alá vágott, az meg teker-
te a rudat. Örökké ordított az a szegény: Hóhi, hóhühe, hohu- ez
volt nekik a jelmondatuk.

11-84
Mészáros család

8.

Első ökrök voltak a fiatalok. Mikor az má beerősödött, az gyűtt hátra, s akkor ezt a következő éven lehizlalta. Akkor tavasszal eladta őket.

Mire kijött a kukoricavetés, tehát hogy szántani kellett, 4 ökörrel nagyekékkel is szántottak, volt minden héres mellett egy kis lurkó, 12 éves gyerek, amelyik pééén kimaradt ugye az iskolábu, az futott, segített a barázdáná.

Ha meg nyikorgott a taliga, mer olyan nagy taligák votak, akkor mindig mondta, hogy:

" fogj egy egeret", azt megk köllött fogni, bedobni a taliga-kerékhez, az megszirozta egy kicsit, hogy ne nyikorogjon annyira.

Tehát tavasszal eladta az ökröket, következő éven újból Alföldről hozta .

Először ilyen nagy szilajökrökkel votak, mert az szivosabb volt, nem fázott meg, később már, mikor a Seres-uraság bérelte ezt a két birtokot, akkor már ezeket a svájci tarka tinókat hozta.

Ezek mindig mezőg. cselédek voltak, csak vándoroltak. Ezek a gróf cselédei.

A faluból csak bedolgozók voltak, ezek állandóan nem mentek oda dolgozni. A fiatalság csak kapálni járt, meg bedolgozni. Nem voltak állandó cselédek!

Az állandó cselédek az uradánál voltak, ~~magán~~ tehényistállóban voltak, ezek voltak a kocsisok. Ezek itt is születtek, egy része. A másik része meg ment, meg jött, a nagy ég tudja honnét!

xxx

Summások

Zalából jártak. A háboru alatt voltak itt jehovák, akik fegyvert nem fognak. Őket elinternálták. A munkaerő meg fogyott a grófnál, mert soknak be kellett rukkolni, akkor ezeket idetelepítette.

Alföldről jöttek ide. Ezek a maguk tanaival egy kicsit befer-tőzték a vidéket, ugyhogy ma is vannak jehova tanui.

xxx

Kubikusok

Voltak egy időbe, amikor a somogyszobi/?/ utat csinálták.

Állítólag, hogy volt itt közben a Dobi is. Az tűnt nekik föl, hogy mindig elvasta az ujságot, művelte magát - a háboru előtt, vagy alatt - már nem is tudom.

Ezek mindig vidékiek voltak.

Helybeliből csak aki fuvarozott, mondjuk lóval.

xxx

Háztartási cselédek

Nem nagyon mentek el. Ide hoztak ugyancsak Zalából. A eszidoknak, a grófnak voltak.

Innét nem nagy on ment senki, mert azt nagy szégyennek tartották. Még kezdetben, mikor a Cs Szoc. Otthon létesült, nem is nagyon mentek oda takarittanyi. Most meg, mindenki menne.

Ezeknek a lányoknak egy része itt maradt, itt ment férjhez belőlük, vagy amint se ezek mondják:

"Megesett lányok lettek". Mert erre a falu legényei vadásztak.

Ha így járt, akkor titokba tartották a gazdagabb gyerek szülei, vagy egy tehenet kapott, és ebből kifizették, de úgy, hogy fogja be a száját.

Pl. két évvel ezelőtt jelentkezett egy, aki kereste az apját. Örökös bánata volt, hogy nem találta az apját. Ez a gyerek 44-ben született. Az anyja nem mondta mes neki soha. Azt tudta, hogy itt keresztelték, az anyakönyvből meg is néztük, kiki a keresztszülei. Azok meg tudják. Végre kiböki, hogy a nagynénje elszólta magát, hogy ennek és ennek hívják. Mindenkit ismerek a faluba. Katona vot és barna?, No, hát kérem ez az! Meglett. Hát ezek annyira ürültek neki, nagyon jóban vannak a testvéreivel.

Vót aki visszament, vót aki itt ment férjhez. A grófi alkalmazottak, mások, elvették.

xxx

A II. vháboru előtt ipari-jellegű alkalmi munkások:

Partimunkásoknak hívták őket, a vasuthoz mentek. Ide jártak a háb. előtt, gazolni, tapcsere. Ide csak nagy protekcióval lehetett bejutni.

xxx

Az iparba ekkor még kevesen mentek dolgozni.

A fiatalabbja - a pesti gyárokba, az 50-es évekbe, amikor a nagy beszolgáltatás volt és a terményér nem kapott pénzt, mer azt csa k úgy elvitték, alig valamiért, és nem bírta, a gazdagabb parasztok, azok fölmentek Pestre.

Elmentek az "Ipari Szerelvények Gyárába anyagmozgatónak, vagy hasonló. Kaposvárra is - a Cukorgyárba. Eladta a házát, ott épített Kaposváron.

Pusztákról: teljesen elment pl. Lepledpuszta. Nem kaptak villanyt, nem volt kövesut, a TSZ-t 1-2 otthagya, a többi látta, hogy nincsen ~~éj~~ értelme, egyszerűen az egész település megszűnt, lebontották a házakat, megvolt a traktorjuk, meg a vontatójuk, bevitték az egészséget és Atádon vettek akkor üres telkeket a dohánybeváltók körül. Ott dolgoztak a Dohánybeváltónál, a Fonalgyárban, az asszonyok a Konzervgyárba mentek, férfiai az utfenntartókhoz, stb.

xxx

Ingázók : Nincsenek túl sokan. Egy részük jár Böhönyére busszal, viszik mindig őket az Orsóüzembe, egy része a Rinyamenti Vizgazdálkodáshoz jár, a DÉLVÉP-hez is egy autóbusszal, a Terebezdí Áll. Gazd.-ba is járnak, a Bogáti Áll.Gazd.-ba 2 autóbusszal, kb. 200-300 fő. Atádra a Konzervgyárba Kozma, Kutas - Áll.Gazd.-ba a gyümölcsészetre, a Bogátiba a tehenészetbe, Erdészetre - helyben.

xxx

Az ingázók - általában helyben nőülnek. Kisebb százalékban ott ismerkednek meg. Vidékről nem túl sokan hoznak lányt. Persze nagyobb arányban, mint régen. Régen - vidékről nem nagyon hoztak, mer az nagy dolog vót, ha régen a parasztyerek vidékről hozott, pl. Szenyérből, erre rögtön mondták is a szöveget:

"Mintha itt nöm talát vóna olyat! Há mé jobb a szenyéri, mind ez?"

Ha azt mondták: "Hisz nagyon csinos kislány", ez volt a válasz, a mondás: "Hiszen sötétben nem látja!".

SOMOGY MEGYEI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
11-87
Könyvtár

Kepések

Gy: Szapu M.
1979. VIII. 24.

Segesd, Somogy m.
AK:4

A gabonát összerakták keresztbe. 20 kéve vót egy kepe. Ebből volt alul 1, amit vánkosnak hívtak, annak volt akkor 2-2 válla. 2 válla vót 5 kéve, 2-ő 4 kéve, tetjére a fedőkévét, amit papnak hívtak, mert régen ezt a 1/10-t adták a papnak, helyesebben a 20-adat.

Ahány képét ők learattak, a gazda megolvasta, megvót, hogy ~~mi~~ menyvi a kaszásé. Mer minden kaszás maga mellé állított marokszedőt.

Bárdába arattak. Volt 1 kaszás, 1 marokszedő, minden 2 kasza után 1 kötöző, aki kötelet csinált 1 soron, másikon kötözött.

Fél-fél markot kellett egy sorba tenni, 2. felet utánna. Ez a társaság osztozott, megvót, hogy a marokszedő, a kötöző és a kaszás mennyit kap.

Legkevesebb a marokszedőjé, a legtöbb a kaszásé.

Akkor terményben kapták. Külön baglyákat raktak össze és mikor a gróf az ő gabonáját elcsépelte, utoljára csépelte a kepes-aratókét.

Akkor azoknak megvót a kis kazal szalma, kis pelyva, törek a tehenének / 1 tehén ha volt/, meg szem, ami jutott neki.

Ezek falubeliek voltak mind, se kosztot, semmit nem kaptak.

xxx

10-11 órakor ment utánuk nagyvékával az édesanya /vót, ahol a családból 4-en is voltak kepes aratók/, vitte az ebédet.

Ezek nagy kerek kosarak voltak, tisztított vesszőből szép fodrosra kifonva és azért vót jó, mert abba nagy férőhely vót.

Odatett egy fazék levest, csirkehust, savanyuságot, vagy palacsintát, vászonruhával bebiggyesztette, fölvette a fejire.

A keziben pedig vizesruhával betarkarva vitte az italt. - kis korsó, esetleg bort - a Bertalan mezőre, vagy máshova, sokszor másfél órát, 1 órát ment. Ugy hívták, hogy Hosszumező.

Szokták is mondani, hogy : " Ha letté vóna a Hosszumezőn, majd mögtudnád!"

Vót ugy, hogy pl. / 60 holdas táblán arattak, hosszú vót. Ez nem jött le a közepiről, ott ette meg az ~~ebédet~~ ^{Kosztot}.

Mig a vonat el nem ment, 3-4 óra körül, akkor utánna kezdtek összehordani a kévét.

Akkor a kaszások kepéztek /rakták/, a marokszedők és a kötözők hordták össze a kévét.

Közülük volt az első-kaszás - ma brigádvezető, az szedte össze a társaságot.

Este már sötétbe jöttek haza, a vasut mellett szoktak végigjönni, de mindig nótáztak.

Otthon megmosakodtak, reggel 4 órakor már megint mentek.

Gy: Szapu M.
1979. VIII.24.

Segesd, Somogy m.
AK: 4

Gazdálkodás

Itt nyomásos gazdálkodás vót.

Nagyjából megvót, hogy melyik dülőbe milyen terményt kellett vetni. Pl. a Hegy alatt van 1., 2., 3., 4., 5., dülő. Ebbe vót az elnevezés: Csigási dülő, mert ott vót, egy csigáskut, vót egy Benei dülő, Benei birtok vót.

Az 1., 2., 3. vót a jobb, és ahogy mentünk tovább, akkor silányobb.

Most pl. mind az 5 dülőben gabonát kellett termelni. Akkor a következő évben vót benne lóher, a következőben megin kalászos, akkor kapás,...

5 forgó vót, ezt ugy hívták, hogy vetésforgó.

Mikor ez az 5 lement, akkor megin kezdődött előlről. Ezt általában itt a templom előtt a Közbirtokossági Gyűlésen a csósz v. valamelyik szokta is közölni, hogy most ezekbe és ezekbe a dülőkbe kell gabonát vetni.

Csak a gazdag tudta betartani, mert nekik ugy mérték a földet ki, hogy vótak ezek a Földkóstolók, mikor a birtokos esztották. Tehát a jó minőségüből is kapott mindenki, a közepes minőségüből is.

Ez még a 48-as földosztásról vót szólás-mondás:

"Olyan pöszén áll a szád, mind akinek nem jutott keenderfőd!"

Mer a kenderfőd vót a legjobb, meg a horog. És akinek nem jutott keenderfőd, meg horog, az előcsahosok, akik azt elmarkuták, azok tudtak ott termelni.

Kenderfődnek - azér hívták, mer a határbo egyedül ott lehetett kendert termelni, tudvalevőleg, hogy a kendernek nagyon finom főd kell, ott tudtak kendert termelni csak.

Akkor kicsi szakaszt hagyott csak kendernek, mert saját földolgozásra, nem ipari célra termelte a kendert.

Dohány: dohánytermelés régen nem vót, az inkább a háb. után jött. Háb. előtt csak a gróf termelte a dohányt. Maszekok nem.

Akkor jöttek be a gróftól a dohánytermelők, ezek a nemet származásuak, Weszner, Wagner, Wittmann, Triksler /itt is laknak/.

Ők kezdtek dohányt termelni, most már számottevő a dohánytermelés a faluban. Sokan szerződnek rá és nagy pénzeket is kapnak.

Ezek a volt régi nagy dohányosok nagyon összetartó családok, közösen művelik. Van amelyik 60-80 000 Ft. is kap. Volt egy ilyen dohánytermelő szakcsoport is. A hegyen, zártkerti területen termesztik.

Kender ? Csak saját szükségletre vót.

Először leszedte, szárogatta. Akkor, mivel a birtok úgy lett kiosztva, hogy volt benne Laposrét is, mer az jobb minőségű, a Rinya mentén megy, oda ástok kenderáztatót. Ez is ilyen 3x2 m-es kis mély gödrök vótak, a kendert bele és nagy dorongokkal leterhelték, megrohasztották.

Aztán azt hazahozta és az udvarán, 3 lábó kiképezte a kévét és...

Akkor az asszonyok így aratás után, mivel őnekik már nem volt más dolguk úgy se, ők letilózták, kifésülték, utánna levitték az árokra, a Rinyáro, mert akkor a Rinya nem vót szabályozva./Fürdeni lehetett, halászni, apró kis halak ám, de azért halásztak/. Ott mindegyiknek vót a ritje végibe ilyen, karókat vertek le, arra padlót tettek rá. A padlót mindig vitte és ott mosták. Még a ruhájukat is ott mosták. Ugy hívták, hogy "pálóták". Vót nekik lapickájuk, avval a vászonüngeket, vászongyatyákat, vászonlepedőket mosták.

Akkor összeátok többen, komosták, hazahozták, kiszárogatták és télen fontak az asszonyok rokkával.

Minden módosabb háznál volt szövőszék, rokka, ahol a nagylányok megtanulták. /!!!!/

Fonóházak nem voltak. Saját házuknál fontak. A módosabbak azt mondták, hogy őnekik nem is tudna más fonni.

A faluban vót takács is, a nagyapám, cserepes és télen takács. /FSegesden!/.

Kereskedelmi kapcsolatok

Gy: Szapu M.
1979.VIII.24.

Segesd - Somogy m.
AK: 4

15.

~~Kisbódis~~ József volt az állatkereskedő, lovakkal kereskedett.

-A marhákat inkább levágták - Lichterek. Hentesek voltak, egy részét így kimérték, el is adták.

Ugy szokták, hogy :pel. ő vett egy foka birkát nyár elején. Ahhoz fogadott egy gyereket, aki kevés pénzér csinát mindent, nos akkor abból ő mindig vágott le sorozatosan, minden héten.

Szüretre a parasztek szerettek birkát venni, meg bucsuk vótak. Bucsú előtt pedig ugy csináltak, hogy 1-1 marhát a faluban megvettek,, mert vót a Keszelve is - ha szép marhát vett, akkor délután, mikor jöttek a bucsusok, végighajotta a vágóhidra, hogy lássák, hogy ez szép marha.

Ha nem,akkor este hajtottak el.

Felvásárló: Volt idegen faluból is, az a pesti cégnek vette.

Itt az állathizlalás-csak módosabb parasztek hizlalt eladásra
pl. Vidákok, Törő Bódis,

Disznókereskedő : -megin vót egy kis középparasztek bácsi, aki disznókat vásárolt meg, de ez is valakinek a részére.

Ez volt a 2 vh. között.

A háb. után egy háromfai fiatalember, akinek a rokonsága itt vót, az vásárolt markákat valami pesti cégnek itt is, meg Háromfán.

Gabonával: kereskedett a Horváth Dorena. Az fölvásárolta.

A Wailer zsidó, egyik testvére, az Andor, aki közben diszidált is, kiment Amerikába, az volt a gabonakereskedő. Ez Böhönyére szállította. Nagy mennyiségben csinálta./Még a kezét is a vonat alá tette, mert nagy biztosítást csinált, és kapott egy hatalmas térítési összeget./.

Dinnyetermesztés nagy üzemben nem volt, semmi speciális, se paprika, se hagymatermelők nem voltak.

Gy: Szapu M.

Segesd, Somogy m.

1979.VIII. 24.

AK:4

Házasság- esküvő

Télen a szövés-fonás ideje egybeesett az udvarlási időszakkal, is, mert míg a kislány szőtt, addig a legény elment és ott udvarolgatott neki.

Abban az időben a lagzi nyáron nem volt, mert nem értek rá. Télen vót. Azér hívták mátkázónak, mert Husvétkor kementek a rétre - kijártak. /Pároslitya- 2-ő előre, a lányok futottak, a legény meg fogdosta el, hogy ki tudja a másikat elérni, aztán ha elkapta, akkor az az ő párja lett, ... így ment./

Husvét utáni vasárnap - akkor volt a mátkázó, akkor kéretett.

Nyáron már - annyit jelentett, hogy ha "jó szót kapott", akkor már gabonahordáskor a jövődöbeli nász segített gabonát hordani.

Szüretkor már együtt szüretelgettek, akkor Karácsonykor együtt mentek a misére, a fiu elment érte / a lányér/, elkísérte a templomba és Karácsony után, tehát Farsangban volt az esküvő. Télen.

Akkor fővonultak szánkókkal meg egyébekkel ugye, a butort pedig mindig, mikor megvolt a templomi esküvő, köszöntötték be a menyasszonyt, zene, minden - akkor pakolták be a nyoszolyát.

"2 szekrényt vitt a módosabbja, 2 ágyat meg akkor a dunya meg a többi kivarrott vánkások, tehát zámedlira - kihimzett vánkosszékek, össze vót kötve fönn a tetejinn.

Akkor 2 parasztkocsin oldalra álltok a legények, fogták a szekrényt meg a dunyhát, úgy vitték át a legényes házhoz. Ugy vitték, hogy lássák mennyit visz.

A templomból jövet ilyen pliszér-szoknyában voltak és ilyen liszterkötényben, vagy kivarrva, vagy csipkézve, a hajukban pedig kis rozmaring, vagy kis aszparátusz-ággal egy kis szegfü, vagy muskátli-virág a hajábo becsipve.

Akkor egy szpé fehér kis zsebkendőben vitték a kukorist. Nem volt ez egy süteményes világ akkor.

A kukoris ilyen fonott kalácsszerű dolog, de nem édes, inkább sós, aludtejjel készült, onnét a neve is, hogy kunkoritották.

Mi gyerekek, ott álltunk a lányok meg dobálták. Amikor hazáérték, akkor a gazdasszony kijött, egy himes ruhát tettek direkt

12.
1187
Pápai adomány

egy kosárbo, abba szeltek le ilyen kalács-féleségeket.

Most már süteményt kínálnak.

Tehát abból a kalácsból osztogattak ki, a "tátogatóknak" - hogy a szájukat tátják.

Akkor nagy lakodalom vót, sőt nagy eljegyzés vót előtte. Ez az eljegyzés/ a nagy eljegyzés/ ma már megszűnt.

Akkor a szűkebb rokonságot, főleg a "szerzöt", azt föltétlen meghívták, meg a komákat, ..

A legényeknek meg ígérték nem tudom hány liter bort, akkor a kocsikkal összehordták, fölrakták egymásra, meg a kapukat.

2 parasztkocsi, rá 2 kapu, megin 2 parasztkocsi, megin rá 2 kapu. Ellopták éccaka. A végén szétszedték a kocsit és úgy rakták föl. Vót ugy, hogy 4 emelet kocsi is vót.

Ha egy nagylánynak ilyen csináltak, akkor az arra büszke vót. Csinátok a tetejire gólyafészket is, ugyhogy egy kereket rányomtak egy rudra, azt hozzádrótozták az utolsó emelethez és akkor a tetejére egy imitált gólyafészket csináltak.

Ez azt jelentette, hogy módos valaki, mennyi vendége van, mert a meghívott vendégét / szekerét, kapuját/ vitték el.

Vót olyan is, je hogy föl vitték a kéményre a kocsikereket - "Tójunk ki a gazdasszonnyal"- jelszóval. A füst meg visszajött, a gazdasszonyok ezt szégyelték.

Vót olyan is, hogy pé. az öreg Pápai lányo mikor firjhez ment, hogy szánkóval vitték esküdni, és visszafelé, amelyiken a koszorus-lányok mentek, azokat fölburitották szánkóval a hóba- adott valakinek az illető bort ezért.

xxx

Arru is lehetett tudni, hogy a gyerek nőszülni akar, hogy akkor csikókat vettek, amit a Frankok, ezek a kanizsai állatkereskedők fölvásároltak. / Vót 6-8 módos paraszt, aki a Frankok, a nagykanizsai kereskedők számára hizlaltak lovakat/.

Ilyenkor nyárom vett 2 éves csikókat, azzal már a gabonát be tudta hordani, s a következő évben, 3 éves mikor elmúlt, akkor eladta, mer ezek a Frankok szállították az államnak ágyuvonátó lovakat, nagy nehéz muraközi lovakat.

Az eljegyzés is, a kocsihordás is később elmaradt. A háboru után nem nagyon csinálták.

xxx

A lakodalom, az eltartott 2 napig is, mer akkor ráérték. Abban az i-

dőben mindig 2 lakodalom vót. Mind a 2 háznál volt.

Addig a lakodalom zöme ott ment a lányos háznál, mert este mindig a vacsora után vitték át a menyasszonyt a vőlegény lakására.

A vacsora még megvolt, akkor utána volt ugye a

"Halljunk szót uraim!", a akkor volt egy óriási nagy sírás - rivás, Mennél jobban tudtak bőgni a menyasszony meg az anyja, hogy mennél nagyobb hire legyen, , hogy milyen nehezen válltok el, - mer akkor szitszedték őket, akkor megin, összekapaszkodtak, akkor lestik, hogy mikor huzza megin szitt a vőlegény, akkor megin - aztán közbe azt se tudta, hogy milyen bodog legyen, hogy emehetett ehhez, meg ahhoz.

xxx

A ref. esküvők, azok még nagyobbak voltak. Azok az ilyenre többet adtak. Módosabbak voltak.

Gy: Szapu M.
1979. VIII. 24.

Segesd, Somogy m.
AK94

Vallási ellentétek, belső kapcsolattrendszer, értékek és normák.

A reformátusok és a katolikusok előbb jobban gyűlöltek egymást, most már nem.

Pl. mikor meghalt a ref. nagytiszteletű ur, ezelőtt 13-14 éve, akkor már az enyhülés jobban mutatkozott, de nem volt még a vatikáni zsinat, hát mi is elmentünk a plébánossal meglátogatni őt.

Ez óriási dolog vót, hogy a katol. eklézsia meglátogatta a papjukat.

Amikor meghalt, elmentünk a temetésre. Életemben először voltam ref. templomban. Ez nekik nagyon, nagyon jól esett.

xxx

Az ellentétek mindig a házasságnál voltak. Mindig onnét kezdődött, az ellentét, hogy melyik templomban esküdjenek, és milyenek legyenek a gyerekek. Áttérnie nem kellett, csak a születendő gyerekek nemre való tekintet nélkül kat. kell hogy legyen, ha az egyik fél katolikus. És ebből adódott a vita.

xxx

A másik meg, hogy - részint ezek / a ref. / módosabbak is vótak, nagyobb állattartók is vótak. Sokkal kevesebben vótak, y a birtok nem darabolódott.

Ezek között a mi fajunk között sokkal több volt a szegény, ezek / kat. / őnekik vótak a cselédek meg a munkásaik, és azért adta a nagyot.

Ref. zsellér nem is vót, hárszen kevesen vótak.

xxx

A ref. sokkal nagyobb adósságot és járandóságot szedtek a pap felé, mind mi. Majdnem tizszeresét.

Mikor megszületett a gyerek, régen, még csirkét is kellett vinni a tisztelőtes asszonynak. Ma csak pénzt, és csak lélekszám szerint.

xxx

A módosabbja azért termelt több gabonát, hogy ha nagyobb a kazal, akkor nagyobbnek nézik. /!!!!/

Inkább kevesebb krumplit és kukoricát termelt, csak azért, hogy nagyobb parasztnak lásson.

De olyan nagyobb paraszt talán 8-10 ha vót, a faluban, a többi csak közép. De az is így csinált.

xxx

Viseletbeli különbségek:

Itt a pliszirszoknyás viseletek mentek, más községekben már vegyesen jártok a lányok, szűk szoknyában, ondolált fejüek. Tovább megtartották itt a viseletet, és az ondolált fejüeket nem szerették. - Kormirozottnak hívták.

xxx

Erkölc

A mi községünk lányok, fiataljai erkölcsösebbek voltak. Ez onnan van, hogy ferencesek voltak is és a hittan -tanítás sokkal magasabb szintű volt, mint más községekben.

Azért is, mert egyházközségi iskola volt. Vót még olyan is, hogy "hittanelemzés". A ferencesek nagyon a lelkükbe vésték a bűn fogalmát.

Itt a megesett lányt rettentően megvetették, és hohse felejtik el nek még ma se, ami azelőtt 20-30 éve volt.

/ Ma azért má azt mondják, hogy nem a gyerek lett előbb, hanem a házasság késett./.

xxx

Vagy más:

Van szemben egy asszony, 1 évvel fiatalabb, mint én. Ez egy nagyon aranyos kislány volt.

Polgári iskola volt Marcaliban és Nagyatádon. Beadták őt is Marcaliba az iskolába. A nagymama a viláért nem engedte, hogy a bő szoknyát / ~~xxx~~ parasztszoknyát/ és a kontyot a lány elhagyja. Elsős ki polgárista vót, és a nagymama mondta, hogy:

" Be lehet ám a kis haját fonni kontyra!" Ugy is hívták őt a többi kis társai, hogy " a kontyos".

Szegény sirdogált, kijárt egy osztályt vagy kettőt, és kérem ki kellett venni az iskolából azért, mert a nagymamám azt mondta, hogy ha le meri vágni a haját, vagy el meri hagyni a bőszoknyát, nem irat rájuk se házat, se földet, semmit.

Ez általános volt, később ebből engedtek.

Ezért a parasztlányok nem is tanultak, nem jártak középiskolába, csak az iparos gyerekek, Esetleg 1-2, pl. a biro fia.

xxx

A lányok a háb. után kezdtek csak a régi viseletből kijönni, holott a másik községekben pl. Kutas, Böhönye- ezek haladóbb szelleműek voltak. Itt sok volt a megörögzöttség,

xxx

Szokásanyag

A ref. -nál pl. Nagypéneteken tüzet se raknak. Addig, amíg nem füstöl valakinek a kéménye, addig nem gyújt tüzet.

Akkor reggel lesnek, hogy ki gyújtott tüzet, akkor keresnek olyan linkócit, aki szerintük már tüzet rakott. - hogy a kéménye füstöl.

Meg több ilyen is van ott is.

xxxx

A lakodálomnál pl. - voltak községek, ahol több szavaltókat csináltak, mint itt, de voltak olyan dógok: pl. minden ételt külön beköszöntöttek, meg a menyasszonyt. Pl. Berzencén nagyobb szertartása volt ennek.

xxx

Az építkezésben is - kicsit maradiabbak voltak, mint a környékbeliek. Pl. én amikor ezt a széles portás házat építettem, addig itt ilyen nem volt. 60-ban volt pedig.

Mikor emennek erre misére, beszónak: "Na, kastél?"
"Aztánn nem jó ugy, ahogyan szoktuk mi ezt csinálni?"

- Nekem ehhez van kedvem;

Azóta már csináltak ilyet.

Más községekben az építkezés magasabb szintű volt, itt maradiak voltak ebben. Csak a mostani új házak- 1-2. Régen, ha épített is új házat, mindig a hagyományos formát.

Akinek fordított háza volt, 2 szoba az utcafrontra:

"Hu, ennek fordított háza van!" vagy:

"Ablakot tötetett ám be, má nem jó neki a régi!"
Lenézőan nyilatkoztak itt, hogy ez
xxx

"börzencei", mert ugye ott délvidéken voltak nemzeti-
ségek. Ezek ott is /bucsuban/ fölviógosabbak voltak a mieink
/segesdiek/, mert pl.

a gazdagabbja aranyfogat csináltatott.

Pável Pista csordás is azt mondta, hogy a Petrics Mariskát igen
szívesen elvenné, mer van aranyfoga.
Kicsit fennköltebbnek képzezték magukat.

xxx

Itt nagyobb a templom, ide elgyün a vidéki, kastély, bucsu vét itt.

xxx

Viselet

pl. a kiskanizsai - egész lent hordja a szoknyakötést,
- a mieinknek megasan volt, rövid, bokros szok-
nya.
- a börzencei - röpikés ujjat hord: Bélavár,
Berzence, Berezna - még most is:
"Na, ez oda-való!"

A szomszéd falvaktól ebben nem volt nagy eltérés. Talán a se-
gesdiek tartottak jobban ki a viselet mellett. Odébb a gazdag-
paraszt lányát már tanitatta, esetleg Kaposváron, azok hamarabb
elhagyták.

xxx

Dolgosabbnak is tartották magukat.

xxx

Balucsufolók:

1. A segesdieket : Valagasdiaknak hívták
2. Gadányban volt egy nagy tűz: "Ég, mind Gadányban a ludkatrac"!
3. Szenyéri bugócok / bunkók/.
4. Berzencei krabótok
Itt is a horváthországit, aki bejött, azt mind lenézik,
az mind krabót.

xxx

Volt olyan, hogy pl. egy szegény lányt megkéretett egy horvát,
akkor aszonták:

"Hát krabóthó mész el lányom?", vagy

muzsikus cigány lányát - intelligens lány vót- megkérette a horváth fiú. Aszongy a Druzzsin, hogy : Őneki lesűh a képe, hogy muzsikus cigány lányát kell neki bemutatni. Az anyós-jelölt: Neki meg lesül a képe, hogy ha összegyűnnek itt és neki be köll mutatnyi, hogy ez meg egy krabót.

XXX

Nagy volt a vallási különbség: Kálomisták, pápisták. Ha elmegy a pálinka-házhoz, kat. ott a vezérkar -
"Na hát, nem dicsérté, te kálomista!"
Még most is bökik őket.

XXX

Segesd: bucsujáró-hely, szép nagy temploma van, itt a ferences kolostor, a nagy iskola /1910-ből/, a kastély, a község természeti adottságai: hatalmas erdő van, ~~megy~~ tehát tűzifa-gond itt nincs. Munkaalkalom volt, volt malom- Németieké, ide jöttek őrletni gabonát. Akkor kereskedők voltak, annyi, hogy a járásban összesen nem volt annyi: pl. a Wailerná a bölcsőtől a koporsóig mindent lehetett kapni.
Minderre fölvtágtak.
2 kis TÜZÉPük is volt, lehetett épületfát kapni, mindent.

Ezért a segesdiek más községet nem ismertek el maguk fölött!!!

XXX

Kutason esetleg volt 1-2 nagyobb kulák-paraszt, aki több gabonát termelt, diszesebb házaik voltak, meg kerítésük volt.
Ez itt arra nem adottm mert birtokot vett!!!
Itt birtokhajhászás volt, hogy neki több legyen.
Pl. a Kovács Barnának Kutason gyönyörű szép diszes háza volt, volt vaskerítése.
Itt az egész faluban csak a Vilákéknak volt vaskerítésük, de a házuk pocsék. Még most isincs benne viz, / a falu leggazdagabb embere volt/.

XXX

Böhönyét nem szerették, hogy miért, azt nem tudom.
Óriási világnézeti különbség is van a kettő között.
Kutast sem - azokat fölvtágtak tartották.

XXX

Azt elismerték, hogy voltak községek, ahol több volt pl. a kaszáló-gép, pl. Kutas, Szabás. Ott voltak pl. kettesekek, kaszáló-gép, gereblyázó-gép. Azt ugy mondogatták, hogy ott van, itt nincs. Meg azoknak szebb lovaik voltak.
Építkezésnél a ház őt nem érdekelte, ő vagyona ment rá. Itt a szegény embernek, aki összekuporgatott, esélye se volt, mert a Vezdén rögtön megvette . A végén már volt neki 74 vagy 76 hold földje, már nem is tudta összeszámolni.

11-84
Művelődési Központ

24.

xxx

Elítélték a sokgyerekes családot /3-4 gyereket/. Az alsósegesdiek azt mondták, hogy azok a megyecskek vették a doktornak az autót / akik elvetették a gyereket/.

"Márpedig cüveket nem verek a földembe!"- mert a földet akkor meg kellett volna osztani, mondták is az öregek.

Gunyolták is a szegény többgyerekes asszonyokat:

"jó malacosgöbe lett a vóna belülle", vagy
"jó házinyul".

Minket is megszólítottak, mert édesanyámnak 4 fia volt./!!!!/
Ha mentünk négyen: "Na, gyünnek a Bozsokiak!"

Később aztán, hogy tanultunk, akkor aztán nagyon tiszteltek bennünket. Fölvágtak ránk.

xxx

Ha valaki eltért a szokástól, nagyon lenézték.

Paszit: 3x,4x vittek, levest, 2-3 féle hust, madártejjet.

Vót erre szöveg .

A körösztygyerekek Husvétkor köll vinni narancsot és tojást, meg valami ajándékot is.

Paszitot ma is visznek.

xxx

A divatkezdőt, azt először kiközösítették maguk közül, a következőkben meg már ők is csinálták.

Ha ujszerüt akart valaki, akkor azt mondták, hogy:

"Nahát, ez már gazdagodási mániában szenved, gazdagodni akar!"

Pl. ha szebb lovai vannak, - a kántornak pl. volt - már irigyelték. Nem kísérték le a kórusról, meg a templomból.

Votl itt ilyen dinasztia - Kisiván, Vidák - a nagyobbak - Nem engedték, hogy valaki föltörjön.

xxx

Egy páron termeltek krumplit úgy, hogy elvitték lovas kocsival Nagykanizsára, házolt vele és a pékeknek adta el, így ősszel, akkor azon vett rózsás-kasmir anyagot szoknyának a lányának.

xxx

A cseregyerek intézménye itt nem volt soha, ez nem nemzetiségi falu, itt más nyelven soha nem beszéltek, csak magyarul.

xxx

Szógagyerek

Ha pl. a kanásznak vót több gyereke és nem kellett mind a kihajtáshoz : pl. az Anferok, a kkor az erősebb gyerek elment a nagyobb gazdának cselédnek. Ezt úgy hívták, hogy "szógagyerek".

Meg van olyan is, hogy pl. a nagyobb gazdát úgy hívják ma is, hogy "Szóga Lajosék" - vót szógájuk.

Vidékről is hoztak Alsósegesdre a Kisbódisnak, a lókereskedőnek,

annak általában vidékről volt. Főleg Zalából.- Kinder Pista.
Ez csődörrel is bánt, ilyen terhelt emberek voltak ezek a gró-
gák.

Szegány gyerek volt.

Vidékről - vagy sok gyerekes cs-ból, vagy a család valahogy elkalló-
dott.

Falubeliek is vótak, de azok a nagyobb parasztoknak: Ksivánnak,
Vezdénnek.

De horvátországi menekült is lehetett.

A re. általában azokkal dolgoztatták, akik HO-ból jöttek.
Azoknak adtak ki birtokot, pl. feléből később.

XXX

Hegyközség

Ez a hegy /Fsegédi/ több mint 100 éves. Ki mekkor területet
kivágott a grófnak, az azt a területet megkapta és épített
bából egy pincét. Így hatalmas tölgyfa-gerenda - talpas pincék
vannak. Most már elbontják őket, de még mindig van belőle.
/boronás pincék/.

Laktak kint családok is, azok szegényebbek vótak. Ezek nem vol-
tak hegyközségi tulajdonosok, ezeket lenézték, hogy szegények és
azért laknak ott. De azért oda tartozott ő is.

A hegyközség nem a lakók miatt vót az, most is annak hívják,
holott senki se lakik kint. Ez olyan volt, mind a közbirtokosság.

Vettek egy harangot, amire mindenki befizetett, akinek a hegy-
ben vót szőlője, meg ~~pénz~~ a falusiak, akiknek nem vót, az is adott
rá pénzt. No most a vezirek az ő nevüket rávésették a harangra,
pl. "Készült 1936-ban, Simon Imre, Farkas János... hegyközségi
előljárósága alatt."

Amikor ezeket leváltották, akkor levésték róla a nevét.

Gy: Szapu M.
1979. VIII. 24.

Segesd, Somogy m.
AK:4

11-84
Munkai osztály

26.

Temetés, halál

A reformátusoknál még most is szokás, hogy a halál, meg a temetés valami nagyobb dolog, pl. a temetés időpontját illetőleg nagyon pontatlanok, mert ők akkor kezdenek temetni, ha a gyülekezet összejön.

Nálunk /katolikusoknál/ viszonyt ha 2 órakor van a temetés, akkor akkor van, liturgikus menntrend szerint megy. Nincs olyan, hogy

"Megin egy koporsó, benne nyugszik szegény jó Kulacsos Ferkó", ilyen nincs.

Még ezek a nagy siratások sincsenek mámo már minálunk.

A rf.-nál még most i van, és utána ők nagy ~~xxx~~ tort csinálnak. Még most is. Emoddják, hogy ez milyen jó ember vót.

A rf. jobban siratták. De most már ez a nagy rikogató siratás, az nincsen. Hát én már eltemettem 3 000 embert biztosan, de már nincs ilyen.

A kat.-nál - vót rengeteg olyan, hogy pl. baleset érte a fiatalasszony férjét, és hogy az mit művelt, az nem mindennapi:

pl. odafordult élém, hogy: -"Ne mondja! Értse meg, hogy ne mondja!"

No, mondom, majd é megfigyelem, hogy te meddig bánod emnyire az uradat. Hát nem is kellett sokat várni, 1 év se kellett el, férjhez ment.

Volt itt is, főleg a pusztaiak, hogy még verték a koporsót is, ráborultak. Sokszor mondtam a káplánnak, hogy ne ijedjen ám meg! Egyik erre düll, a másik arra, de mind fölbred utána: Üti a koporsót, hogy:

"Lajos, gyere ki! Itt vannak a gyerekek!"

Vót 4 gyereke neki.

Az vót a fálelmetes, hogy kiódta a kendőjét, tépázott. hajjal az embernek szembefordult.

xxx

A ref.-nál vótak régen sirató-asszonyok is, akiknek ígértek 1-1 kendőt, hogy csak jól sirassa meg az urát, meg mondja a szö-

veget.

Most már ez a szövegmondás nincsen. Hát ebből aztánn sok tréfa lett. Pajzán dolgok is vótak benne, pl. van egy ilyen, hogy enyhén kétértelmű:

Hogy meghalt az öreg Pánovics, ugy siratta az öreg kálomista asszony az urát, hogy:

- mer ősz volt és hordta haza a tököt a mezőre. És olyan kis lugas-helyek voltak a kálomista /ref./ portákon, ahova nyáron az öreg módos paraszt kiült, ott ebédeztek, vagy uzsonnáz^tak. Ott vót egy asztal és lóca. Hoztak tököt, az^trá szokták erre a lócáro tenni, közben az öreg agyvérzést kapott, megmusztut.

Közben ugye jött a ravatalozás, mer az eső szobában a régi paraszt csak akkor vót, ha főravatalozták, Ott még kályha se vót, az vót a tiszta szoba, az csak a hidegágy vót ottan. Nok a tök meg ott maradt a padon, akkor mondta a kálomista:

" Jaj, te embër, te embër,
mibe hagy^tál te engem,
tököd a padon,
te meg a ravatalon,
jaj, nekem, jaj nekem!"

Ezek a mondások még most is megmaradtak.

Sz. Szapu M.
1979.VIII.

Segesd-Lászlómajőr
Somogy m.

AK: 3

Táltos

"A garabonciás és a táltos az nem ugyanaz.

Eccer eszegődött idősapám meséte, hallotta az öregek-tü, egy gyerek egy kanászhó. Mikor má 18 éves vót, akkor aszoma a gazdájának:

-Ide vigyázzon, gazdám! Gyün ide egy kany. Én is kany leszek. Majd jó ézzen meg, én innyen indulok a fókábó, az meg onnan gyün. El ne tévessze, mikor mink verekezünk!

Fogja a balstáját, és annak vágjon bele az oldalábo. Mer - aszongya - hogyha az győz, akkor itt nem lösz termés 7 évig.

Hát aztán a kanász ugye mögcsinyáto, az a kany elszaladt, ez meg ujbu bujtárrá visszaváltozott. Ez táltos vót, a bujtár is az vót.

Hát annak is sörte vót a hátán meg két sor foga vót.

Ez megtörtént dolog vót.

A táltosnak is vót gyikja, meg a garabonciásnak is. /!!!/

/A táltosok mindig csak állat-alakban verekedtek meg?/

Állatalakban - kany meg bika. Ha a másik kany győz, akkor a bujtárt elviszi magával, meg a termist is.

Táltosnak születni köll! "

AK: 3 - Tóth Mihály, fajtanevelő
1911.04.01. Pécel (Pécel), család

Gy: Szapu M.
1979. MIII.

Segesd-Lászlómajor
Somogy m.

AK: 3

Táltos

" Valamikor Csicsópusztán laktunk, vót nekem egy nagybátyám, erdős vót. Vót egy pirs-ut, amerre járt a vadász mög az urak vadásznyi. Gyalogutszerűség.

Nem most azon szokott járnyi miéndég. Az erdészház arra vót.

Eccer fut a kutyájo, igen elkezd jagatnyi. Fordul vissza, egy olyan 41 kilós gyik. A lukat is látto, rókalikba tartózkodott. Ez biztos, mer fő lett vive Pestre.

Az vót a szerencséje, hogy tótve vót a csó, mögfordut hirtelen, aztána- belearesztette a szájábo mind a 2 patron. Epusztut.

No, most amikor ez epusztut, falun, H Ihárosba született egygyerek.. Sörté vót a hátán és két sor foga vót.

Az pont akba a pecbe, abba a órábo hat még, mikor a gyik. Nem engedött a bábasszony az anyjánok, hogy adjon neki szopnyi.

Ez a táltos!

/Ha a fogait kihuzzák, akkor megszűnik a hatalma?/

Hát nem tudom..

Ez lett vó a gyerek paripája, a gyik. Olya garabonciás-kapcsolat van köztük. /!!!/

Ez erősen biztos, hogy a egygyerek olyan vót, mert van egy nagynénénk, az is ott volt, mikor megszületett. A szomszédja vót. "

/ Természetfölötti/ Emberfölötti
erejű személyek

Gy: Szapu Mj
1949. VIII.

Segesd-Lászlómajor
Somogy m.

AK:3

Garabonciás

"Édesapámtó hallottam. Aszongya, hogy az ahová ement,
az mindig tejet ivott. Mindig tejet kért, mást nem is fo-
gadott e.

Azt mondja, hogy itt lent Taranyba valami nagy erdő
vót, aztán azta Nosici /?/ cég kiirtotta.

Apám ott kanász vót, 600 db ártánnjó. Az irtást evetettik
kukoricávó. Ott vót egy csósz, aki vigyázta a kukoricát.

Azt mondja neki a csósz, hogy

itt valamikor - van egy rossz kut - itt
etivedt egy parasztember a gfaluba.. Ement vargányásznai
/gombázsnai/. No, most ugye beleesett egy kutba. Valami régi
kut lehetett, benyóttó a zanóc, nem látto.

Aztán odament egy kigyó, a kutba, mögfogta, aztán ki-
tötte a partra a kutból.

De, ott állt egy ember, vászontarisznai vót anyakábo.
Könyvet óvasott. Egy könyvet. Aztán a kigyó kigyütt. Bele-
tette a kantárt a fejébe, a kigyónak és azt mondta a paraszt-
nak, hogy fogja meg a kantárt, amig elimádkozza, vagy mit tu-
dom én.

A kigyónak ilyen könnyei csöpögtek / az öklét mutatja/
Mögsajnáta a paraszt, nekieresztette a kigyót. Az megfogta
azt a garabonciást, belevitte a kutba, aztán olyat ordított
ez a garabonciás, akkor kitalát az erdőbü ijedtibe a paraszt.

Ez a csósz emeséte apámnak...

Aszongya édosapám, hogy lement, csontot talát sokat.
Kivágtak egy ilyen hosszú susnyát, fát, amive birtak, szele-
ment, csont vót ott ~~kőrex~~, nyulcsont, őzcsont, de koponyát,
ilyesmit nem találtak.

Hát lehet, hogy nem bírő a garabonciással, vagy mit tu-
dom én. De az igaz vót, mer ott csont vót és ~~est~~ oda semmiféle
állat igenyössen nem mönt le zabányi. Azt csak kigyó vitte le.

A garabonciás tejet ment kérni, azt megköszönte, nem fizetett semmiért se. Ha nem kapott, akkor egy igen nagy vihart hozott jégesővel. A vihart a kigyóval csinálta, fölült rá.

Hogy a kigyót honnan szerezte, azt nem tudom. Ugy fogta, vagy mit tudom én. Azt nem mondták.

Csak azt mondták, hogy a B garabonciás annyi tejet megivott, hogy a kigyójának kiokádto, az is avva ét. Ugy, mikor a gólya mögöteti a békával a Riókáit. Valami ilyesmi lehetett .

/ Miért olvasott rá a kigyóra?/

Akkor vette el az erejét neki; Abbu a könyvbü köllött vóna a kigyónak ugy cselekennyi, ahugyan ő kívánja.

Mikor a paraszt kivötte a kantárt a fejibü, akkor a kigyónak mindjá megjött a ereje. "